

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ  
ДВНЗ «Ужгородський національний університет»  
Приймальна комісія

ЗАТВЕРДЖУЮ

Голова приймальної комісії  
ДВНЗ «УжНУ», ректор  
\_\_\_\_\_ проф. Володимир СМОЛАНКА  
\_\_\_\_\_ 2025 р.

ПРОГРАМА

фахового іспиту

для вступників на навчання для здобуття ОС магістр  
за спеціальністю A1 Освітні науки  
(вступ на основі НРК6/НРК7)

РОЗРОБЛЕНО

Фаховою атестаційною комісією  
з спеціальності A1 Освітні науки

Голова комісії: \_\_\_\_\_ Магдалина ОПАЧКО

Ужгород 2025

## **I. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА**

**Загальні відомості.** Програма складена відповідно до освітньо-професійної програми (ОПП) спеціальності А1 Освітні науки. Прийом абітурієнтів для здобуття ступеня магістра за спеціальністю А1 Освітні науки на основі ступеня бакалавра спеціальності А1 Освітні науки, або на основі ступеня бакалавра, здобутого за неспорідненим напрямом, проводиться за результатами єдиного вступного іспиту (ЄВІ) та 2) єдиного фахового вступного випробування (ЄФВВ).

Вказана норма діє для всіх абітурієнтів, крім тих вступників, які користуються спеціальними умовами участі в конкурсному відборі на навчання для здобуття вищої освіти.

**Мета вступного випробування** полягає у з'ясуванні рівня теоретичних знань і практичних умінь та навичок (теоретичні знання категорій і понять педагогіки як науки, розуміння сутності педагогічних явищ і процесів; розуміння абітурієнтами сутності актуальних проблем педагогічної роботи; виявити знання змісту, структури педагогічних технологій; розуміння специфічних особливостей професії педагога, основних напрямів її розвитку; знання основ наукового дослідження педагогічних явищ і процесів тощо), необхідних для опанування нормативних дисциплін та дисциплін професійної підготовки за програмою підготовки фахівця ступеня магістр за спеціальністю 011 Освітні, педагогічні науки.

**Вимоги до здібностей і підготовленості абітурієнтів.** Для успішного засвоєння дисциплін, передбачених навчальним планом підготовки магістрів за спеціальністю А1 Освітні науки абітурієнти повинні мати базову вищу освіту та здібності до оволодіння знаннями, уміннями і навичками в галузі педагогіки. Обов'язковою умовою також є вільне володіння державною мовою.

## **II. ПЕРЕЛІК ФАХОВИХ НАВЧАЛЬНИХ ДИСЦИПЛІН, З ЯКИХ ПРОВОДИТЬСЯ ВСТУПНЕ ВИПРОБУВАННЯ**

1. Загальна педагогіка:
  - Основи загальної педагогіки;
  - Дидактика;
  - Теорія виховання;
  - Теорія управління освітнім закладом.
2. Історія педагогіки.

### III. ТЕМИ НАВЧАЛЬНОГО МАТЕРІАЛУ

#### ЗАГАЛЬНА ПЕДАГОГІКА

##### *Основи загальної педагогіки*

Педагогіка як галузь людинознавства, наука про виховання, як система діяльності, мистецтво, навчальний предмет. Об'єкт і предмет педагогіки. Завдання педагогіки. Основні поняття педагогіки: виховання, навчання, освіта. Зв'язок педагогіки з іншими науками. Система педагогічних наук. Поняття про науково-педагогічне дослідження. Принципи, етапи науково-педагогічного дослідження. Поняття про методи педагогічного дослідження. Класифікація методів дослідження. Поняття про мету виховання. Мета і завдання виховання на сучасному етапі. Умови і фактори розвитку і формування особистості. Поняття «виховного ідеалу». Актуалізація проблеми «українського виховного ідеалу» в умовах сучасної війни. Державна політика в сфері освіти. Основні нормативно-правові документи про освіту. Система освіти в Україні. Поняття інклюзії в освіті. Інклюзивна освіта. Освіта в умовах війни.

##### *Дидактика*

Дидактика – теорія освіти і навчання. Її виникнення і розвиток. Система освіти в Україні. Поняття змісту освіти. Модернізація змісту освіти у національній школі. Нормативні документи, що визначають зміст освіти. Суть процесу навчання. Структура процесу навчання. Закономірності і принципи дидактики. Методи і засоби навчання. Вибір методів і засобів навчання. Організаційні форми навчання. Сучасні технології навчання. Змішане навчання. Дистанційне навчання. Особистісно орієнтоване навчання. Компетентісно орієнтоване навчання. Методи і форми контролю успішності у навчанні.

##### *Теорія виховання*

Сутність процесу виховання. Процес виховання, його завдання, етапи та управління ним. Закономірності і принципи виховання. Народна педагогіка про принципи виховання. Поняття методу та прийому виховання. Умови оптимального вибору методів виховання. Народна педагогіка про методи виховання. Форми і засоби виховання. Виховання особистості в колективі. Поняття про групу і колектив, його ознаки, структура. Колектив як форма виховання. А.С. Макаренко і В.О. Сухомлинський про становлення особистості в колективі. Технології виховання. Виховна справа. Колективні творчі справи як проект забезпечення цілісності та продуктивності виховної діяльності. Поняття про діагностику вихованості особистості. Критерії оцінювання рівня вихованості. Виховання патріотизму в умовах воєнного стану. Робота з дітьми-переселенцями.

##### *Теорія управління освітнім закладом*

Освіта в Україні як система. Сучасний освітній менеджмент. Органи управління освітою: їх функція та структура. Принципи управління освітою. Органи громадського самоуправління. Навчальний заклад як педагогічна система й об'єкт управління. Структура внутрішнього управління. Функції внутрішнього управління. Поняття про педагогічну майстерність. Методична робота як фактор підвищення професійної майстерності і педагогічно культури педагога Основні форми методичної роботи. Атестація педагогічних працівників. Ліцензування та акредитація освітніх закладів.

## ІСТОРІЯ ПЕДАГОГІКИ

Місце історії педагогіки у системі підготовки майбутніх вчителів. Критичне використання педагогічної спадщини в сучасних умовах. Основні періоди розвитку світової педагогічної думки та освіти. Виховання у первісному суспільстві. Виховання і навчання у Давній Греції та Римі. Система виховання в Спарті. Афінська система виховання. Грецька школа еллінського періоду. Елементи педагогіки у філософських системах давнього світу: Сократ, Платон, Аристотель, Демокріт, Квінтіліан Марк Фабій. Особливості освітньо-виховної практики та педагогічної думки в епоху Середньовіччя. Виникнення університетів. Гуманістична школа і педагогічна думка в Європі в епоху Відродження та Реформації: Е. Роттердамський, В. да Фельтре, Ф. Рабле, М. Монтень, Т. Мор, Т. Кампанелла, М. Лютер. Єзуїтські школи І. Лойоли. Педагогічна система Я. А. Коменського – фундатора наукової педагогіки. Педагогічна спадщина Я. А. Коменського. Розвиток педагогічної теорії і практики в працях Дж. Локка, К.-А. Гельвеція, Й.-Г. Песталоцці, Ф. Дістервега, Й.-Ф. Гербарта. Реформаторська педагогіка зарубіжних країн кінця ХІХ-ХХ ст. Концепція «педагогіки вільного виховання». Теорія вільного виховання М. Монтессорі. Педагогіка прагматизму Д. Дьюї. Педагогіка «громадянського виховання» і «трудової школи» Г. Кершенштейнера. Літописні відомості про виховання дітей у східних слов'ян (УП-ІХ ст.) Розвиток шкільної освіти та педагогічної думки в Київській Русі. «Повчання дітям» Володимира Мономаха – визначний педагогічний твір періоду Київської Русі. Суспільно-політичні умови розвитку освіти, виховання і педагогічної думки в Україні у ХІУ-ХУІІІ ст. Братські школи. Виникнення і поширення їх діяльності. Заснування Острозької школи (1576 р), Києво-Могилянської колегії (1632 р.) як шкіл підвищеного типу. Розвиток педагогічної думки в Україні в епоху Відродження (Ю. Дрогобич, П. Могила, М. Смотрицький). Педагогічні ідеї Г. Сковороди. Шкільництво на західноукраїнських землях в ХІХ ст.- на початку ХХ ст. Освітня діяльність і педагогічні погляди О. В. Духновича. Розвиток педагогічної думки в Україні в ХІХ ст. – на початку ХХ ст. Педагогічні ідеї К. Д. Ушинського. Стан шкільництва і педагогіки в Україні після пролетарської революції 1917 року. Розвиток радянської освіти і виховання та

педагогічної думки в Україні в 20-30 рр. ХХ ст. Діяльність та провідні педагогічні ідеї А. С. Макаренка. Діяльність та провідні педагогічні ідеї Г. Ващенко. Педагогічна думка на західноукраїнських землях між двома світовими війнами. Освітня діяльність А. Волошина. Розвиток педагогічних ідей в Україні у 50-80 рр. ХХ ст. Педагогічна спадщина В. О. Сухомлинського. Відродження національної школи, освіти і виховання за часи незалежності (починаючи з 1991 року). Розробка педагогічної теорії і педагогічної практики. Політика урядів розвинутих країн в галузі освіти. Система освіти в передових країнах світу (США, Англії, Франції та ін.). Головні тенденції розвитку педагогіки в розвинутих країнах світу. Формальна і неформальна освіта. Інклюзивна освіта.

### **ПРИКЛАДИ ОРІЄНТОВНИХ ПРАКТИЧНИХ ЗАВДАНЬ**

1. Як ви розумієте поняття «педагогічні здібності»? Чи може бути ефективною діяльність вчителя, який не має педагогічних здібностей?
2. Яка ваша думка щодо «інклюзивної освіти»? Обґрунтуйте її доцільність або недоцільність у вітчизняному освітньому просторі.
3. Охарактеризуйте такі форми навчання, як «заочне», «дистанційне», «екстернат». В чому їх плюси і мінуси?
4. Яким, на вашу думку, повинен бути «ідеальний вчитель»?
5. Як ви розумієте «вербальні і невербальні засоби спілкування»?

### **ІV. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ, СТРУКТУРА ОЦІНКИ, ПОРЯДОК ОЦІНЮВАННЯ ПІДГОТОВЛЕНOSTІ ВСТУПНИКІВ**

Для перевірки теоретичної і практичної підготовки вступників іспит проводиться у формі усного опитування.

У своїх відповідях на вступному іспиті абітурієнти повинні показати глибину і усвідомленість знань у світі таких вимог:

1. Розуміння завдань освітніх, педагогічних наук на сучасному рівні.
2. Висока науковість і обізнаність в програмному матеріалі.
3. Розгляд питань у теоретико-педагогічному, дидактичному та психолого-педагогічному аспектах.
4. Підтвердження теоретичних положень, сформульованих у відповіді, прикладами та ілюстраціями з педагогічних дисциплін (з особистого досвіду викладацької та виховної діяльності).

Відповіді абітурієнтів мають свідчити про їх обізнаність у найважливіших питаннях педагогіки, про усвідомлення ними досвіду сучасної педагогічної науки у вищому навчальному закладі, про готовність до навчально-виховної роботи з вирішення професійних завдань у закладах вищої освіти I – IV рівнів акредитації.

На підготовку до відповіді на питання білету (складеного відповідно до цієї програми для фахового випробування) відводиться 40 хвилин. Білет

складається з 3 питань: двох теоретичних (одне питання з розділу «Загальної педагогіки», одне питання із «Історії педагогіки») та практичного питання. Відповіді абітурієнтів оцінюються за 100 бальною шкалою (від 100 до 200).

*190-200 балів* – абітурієнт отримує, виявивши такі знання та вміння:

- повністю, глибоко і послідовно розкрити зміст матеріалу, поставленого завдання чи проблеми;
- здатність включити інформацію, що стосується вирішення проблеми в систему цілісного педагогічного знання;
- здатність аналізувати та оцінювати факти, події та прогнозувати очікувані результати від прийнятих рішень;
- вільне володіння спеціальною термінологією;
- правильно застосувати одержані знання, уміння та навички з різних дисциплін для вирішення практичних завдань чи проблем у стандартних та змінених ситуаціях.

*160-189 балів* – абітурієнт отримує, виявивши такі знання та вміння:

- послідовно і достатньо повно розкрити основний зміст матеріалу, поставленого завдання чи проблеми;
- здатність включити інформацію, що стосується вирішення проблеми в систему цілісного педагогічного знання;
- здатність аналізувати та оцінювати факти, події;
- вільне володіння спеціальною термінологією;
- правильно застосувати одержані знання, уміння та навички з різних дисциплін для вирішення практичних завдань чи проблем у стандартних ситуаціях.

*135-159 балів* – абітурієнт отримує, виявивши такі знання та вміння:

- зміст питання викладено частково, не завжди послідовно;
- у відповідях є помилки у використанні окремих педагогічних понять;
- при вирішенні поставленої проблеми не розуміє шляхів практичного використання конкретної інформації.

*100-134 балів* – абітурієнт отримує, виявивши такі знання та вміння:

- основний зміст завдання не розкрито;
- допущено грубі помилки у відповідях;
- відсутність володіння спеціальною термінологією.

Вступник, який набрав менше 100 балів із вступного випробування, отримує оцінку «не склав».

## **V. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА**

1. Виноградова В.Є., Юрченко В.І. Психологія вищої освіти: теоретичні та практичні аспекти: навч. посіб. Київ: Каравела, 2018. 296 с.
2. Вітвицька С. С. Педагогіка вищої школи: практикум. Житомир : Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2023. 174 с.
3. Вітвицька С.С. Основи педагогіки вищої школи. Підручник за модульно-

рейтинг. системою навчання. 2-ге вид. Київ: Центр учб. літ., 2018. 384 с.

4. Головенкін В. П. Педагогіка вищої школи : підручник / КПІ ім. Ігоря Сікорського. 2-ге вид., переробл. і доповн. Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2019. 290 с.

5. Головенкін В.П. Педагогіка вищої школи: підручник. 2-ге вид., переробл. і доповн. Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2019. 290 с.

6. Задорожна-Княжницька Л. В., Нетреба М. М., Бодик О. П. Педагогіка вищої школи : навчальний посібник. Одеса : КУПРІЄНКО СВ, 2022. 309 с.

7. Зайченко І.В. Педагогіка і методика навчання у вищій школі: навч. посібник; Нац. ун-т біоресурсів і природокористування України. Київ : Ліра-К, 2017. 456 с.

8. Зайченко І.В., Теслюк В.М., Каленський А.А. Основи педагогічної майстерності та етика викладача вищої школи : підручник / За ред.проф. І.В.Зайченка. Київ : Ліра-К, 2017. 484 с.

9. Каплінський, В. В. Методика викладання у вищій школі: навч. посібник. Київ : КНТ, 2019. 225 с.

10. Козловський Ю. М., Ортинський В. Л., Дольнікова Л. В. Педагогіка. Підручник. Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2020. 372 с.

11. Кучинська І. О. Педагогіка вищої школи : навч. посіб. Кам'янець-Подільський : Зволейко Д.Г., 2020. 291 с.

12. Мухіна Г.В. Педагогіка та психологія вищої школи. Навчально-методичний посібник. Посібник. Київ: Дакор, 2020. 178 с.

13. Нова українська школа. Концептуальні засади реформування середньої школи. 2016. 36 с.

14. Онишків З. М. Основи управління закладом загальної середньої освіти : навчальний посібник для студентів вищих педагогічних навчальних закладів. Тернопіль : Навчальна книга - Богдан, 2018. 192

15. Ортинський В.Л. Педагогіка вищої школи: навч. посібник. Київ: Центр навчальної літератури, 2019. 472 с.

16. Педагогіка вищої школи : навчальний посібник / О. І. Федоренко та ін. ; за ред. О. І. Федоренко. Харків : ФОП Бровін О.В., 2020. 240 с.

17. Педагогіка та психологія вищої школи : навчальний посібник /. Л.Г. Кайдалова , І.С. Сабатовська - Фролкіна , Н.В. Альохіна , Н.В. Шварп . Харків: НФаУ, 2019 . 248

18. Сбруєва А.А. Порівняльна педагогіка вищої школи: національний, європейський та глобальний контексти : навчальний посібник. Суми : СумДПУ імені А. С. Макаренка 2021, 309 с.